

kmalu pridobilo vse zaupanje novega gospodarja in hišne gospodinje. Prisluzilo si je prec prvo leto poleg hrane in nekoliko najpotrebnejše obleke, tudi še po 4 gold. v gotovem denarji na mesec. Beta doma z denarom, razun, če so jo stariši to ali ono reč v štacuno kupiti poslali, nikdar nič opraviti imela ni. Dopadal in mikal jo je pa ta okrogli mamon kaj zeló. Kolika radost za-njo pa sedaj, ko je imela uže nekoliko prisluzenega denarja v svoji oblasti! Kolikor več si je prisluzila, toliko več je imeti želela. Pohlep lakomnosti nastajal in vzbujal se je v njej vedno večji. Beta je ostala pri prvem gospodarji pet let; prvi dve leti sluzila je kot pestunja, zadnja tri pa kot hišinja. Ker je le za mamona živel, delala in ubogala je prav pridno. Gospodar ji je tudi vsako leto pogojeno plačilo za nekoliko goldinarjev sproti zboljševal. Tujega blaga se v prvi sluzbi nikoli dotikala ni. Gospodar in gospodinja bila sta ž njo sploh v vsem popolno zadovoljna; le to jima na njej nikdar dopadalo ni, ker se je skupni družinski molitvi, če je le mogla, umaknila; če ji pa to po nobenem načinu mogoče bilo ni, je pa med molitvijo vedno kinkala in dremala. Krščanski gospodar in pobožna hišna mati sta jo zavoljo tega večkrat opominjala in prav ljubeznjivo svarila, a vselej — brez zaželjenega vspeha. Povedala sta ji večkrat, da molitev utrjuje dušo, delo pa telo; kar je v ohranitev telesa in zdravja primerno delo z tečno hrano vred, to je za dušni blagor pobožna molitev. Beta je take poduke in svarila sicer navidezno voljno poslušala, a za hrbtom se pa dobremu gospodarju in skrbni gospodnji zlovoljno posmehovala. S tem je pa le sama sebi škodovala.

Prilika nanesla je, da se je Beta soznanila z neko malovredno in popolno sprideno natakario, Klaro po imenu. Le prehitro postali ste si topli in zaupni prijateljici. Beta razodene Klari vse okoliščine svoje pri sedanjem dobrem svojem gospodarji po vsem odkritosrčno. Klara pa, sama hudobna in razuzdana spridenka, želi prav po satansko, da ji tudi Beta popolno enaka postane ter ne miruje prej, da se ji vražja nakana ta — popolno posreči. Vrag, oče vsega hudega, oče laži in zapeljevanja, ima kaj meden in sladak jezik, kadar mu za to gré, nedolžno žrtvo v svoje kremplje dobiti. Klara bila mu je gledé Bete vredna nadomestnica. Enakim načinom, kot bomo to ravnokar pri Beti videli, pridobila in zapeljala je ta vražja sotrudnica satanova uže preje več nedolžnih deklet, katere so, iz kmetov doma, poštene bile in v mestu T...u tudi pri poštenih krščanskih gospodarjih sluzile. (Dalje prih.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

74.

Steklo.

(Dalje.)

Po prastarih slovanskih in germanskih grobovih nahajamo tudi stekleno lepoticje, in če sodimo po starosti

teh raznih grobov, tedaj so morali Slovani steklo mnogo preje izdelovati kot Germani. Pri Slovanih nahajamo namreč stekleno lepoticje uže v onem času, ko so še kameno orodje rabili pri delu.

Početkom srednjega veka se je v Evropi steklarstvo slabo gojilo. Še le tedaj se je vzdignilo, ko so jeli delati steklena okna. Poznavali so steklena okna uže pred Kr., ali še le v petem stoletju jih nahajamo na veliko izdelana v cerkvi sv. Sofije v Carjemgradu. Ali tisti čas in še tudi dokaj kasneje so bila taka okna zeló draga in redka. Vojvoda Northumberlandski je dal pobrati 1573. l. vse steklo z oken, ko je šel z doma, da se mu karkoli ne poškodeje za njegove odsotnosti.

Najlepše pa se je razvilo steklarstvo v Benetkah. Benečani so bili v trgovinskih zavezah z vzhodnimi narodi, ter so od ondod presajali razne umetnosti in veščine; tako tudi steklarstvo. V devetem stoletju so uže Benečani na otoku Muranu izdelovali mozaik od stekla. Pravi razcvet steklarstva pa se je začel tu l. 1204. po vzetju Carjegrada, ko je dože Dandolo nastojal, da Benetke povzdigne na ono višino, na kateri je Carjigrad stal. Razne umetnosti, kakor tudi razni obrti, so našli v Benetkah najugodnejše polje, in med njimi se je vzdignilo steklarstvo na izredno višino. 1291. l. so se morale mnogoštevilne steklane z Rialta na Murano preseliti. Državna oblast se je jela z osobito ljubeznijo brigati za razcvet steklarstva, s katerim so se Benečani po vsem svetu ponašali. Steklarji so dobili velikih predprav, pa tudi sami so poskrbeli z notranjo svojo uredbo, da jim je obrtnost tem bolje uspevala. Steklarski ceh je bil pod nadzorstvom upravnega sveta peterih članov, katere so vsakega leta mojstri izbrali; ali ti člani so morali biti tudi posestniki steklan. Glavar tega zbora je imenoval dva nadzornika, ki sta imela pravico vsak čas doiti v steklano, da vidita, ali se točno vrše zakoni in propisi cehovski. Upravni zbor je presojal izdelke onih, ki so prosili za podeljenje mojstrovstva. V Muranu ni smel noben tujec v delo priti, niti postati posestnik steklane. Celi otok se je uredil kot samostalna država. Muranezi so imeli svoje vlastito pravosodje, v katero se niso smeli mešati republikanski pravniki. Steklarji so se smatrali kot neka vrsta plemstva, ter niso dopuščali, da se jim hčere možé z beneškimi patriciji. Na otoku so imeli zlato knjigo, v katero so od 1602. l. vpisovali vse domače stanovnike in njihove potomce. Muranezi so smatrali svoje delo kot plemenito, a sami so bili najboljše delavsko plemstvo.

Tajnosti svoje obrtnosti so čuvali na vso moč. Ako se begunci niso hoteli povrniti, tedaj so jim rodbino kot taloge zaprli, in republika je za njimi poslala vohunov, da jih skrivaj ubijejo. No, vkljub vsej tej strogosti se je razširila večšina beneškega steklarstva po ostalih zemljah.

Na osebitem glasu je bilo bojadisano steklo, ki so je znali Muranesi izdelovati. Tako stekleno posodje, čaše, svetilnike in razno lepoticje so prodajali kot osobite umetnine po vsem svetu. Na debelo so začeli tu

izdelovati tudi večje steklo za okna. Bojadisano steklo, kakoršno so tedaj radi jemali za cerkvena okna, dohajalo je edino z Benetk. Tu so začeli prvi pot izdelovati 1308. l. tudi steklena zrcala.

Do najvišega sijaja pa se je pepelo steklarstvo v Muranu v šestnajstem in sedemnajstem stoletju. Vladaři in kralji so obiskovali muranske tvornice, da se čudijo umetnosti in veščini, kateri ni bilo na vsem svetu para. Francoski kralj Henrik III. je podelil ob svojem obisku vsem mojstrom plemiška pisma. V tem času je dobivala republika z Murana osem milijonov zlatov letnega prihodka. K koncu osemnajstega stoletja je začela steklarska obrtnost na Muranu zelo propadati, in dandanes je ni več. Otok je imel nekaj časa do 30.000 stanovnikov in 40 velikih steklan. Dandanes životari tamo komaj 5000 ljudi.

Z Benetk se je preselilo umetno steklarstvo v Nemško, kjer je uže v štirinajstem stoletju lepo cvelo. No, na večini proizvodov nemškega steklarstva se vidi več ali manj upliv muranskih vzorcev. Samostalnega niso izvedli Nemci nič.

Drugo važno torišče steklarstvu se je odprlo v Česki, kjer se je ono vse do danes obdržalo na najvišji višini. V bregovitih in šumovitih krajih Česke so se vzdignile v petnajstem stoletju prve steklane, katere so nekaj kasneje bile uže tako urejene, da so mogle tekMOVATI z beneškimi. V Česki ne samo da so umeli oponašati bojadisano steklo in stekleno lepoticje, temveč se razvili tu svoje steklarstvo v novem samostalnem pravcu. Česko steklarstvo je pa tudi najbolj uplivalo na razvoj steklarstva v Francoski, v Belgiji in v Angleški.

Politično-gospodarske stvari.

Kranjske dežele davek od žganja za leto 1888.

Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 16. decembra 1887. l., št. 3481 Pr.,

o pobiranju deželne naklade na porabo žganih opojnih tekočin za leto 1888.

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je z Najvišjim odločilom z dné 11. decembra 1887. l. najmilostiveje blagovolilo potrditi sledeče sklepe kranjskega deželnega zbora z dné 30. novembra t. l., in sicer:

1. Da se poravna nedostatek pri deželnem zakladu, pobirati je za l. 1888 v zmislju zakona z dné 5. avgusta 1887. l., dež. zak. št. 24, nastopne deželne naklade:

- od porabljenih likêrjev in vseh oslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gold. av. vel.;
- od vseh ostalih porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo po 18 kr. av. vel.

2. Ta deželna naklada sme zadevati samo porabo, in se ne sme pobirati ne pri izdelovanju žganih opojnih

tekočin. ne pri njih uvažanju v ozemlje dežele ali v kateri kraj zunaj Ljubljane, ne pri trgovinskem prometu v množinah 1 hektolitra ali čez to méro.

Deželno naklado je v Ljubljani, katera velja za zaprto mesto, pobirati pri uvažanju žganih opojnih tekočin in kot namestek za v mestu samem izdelane take tekočine primerno doklado pri izdelovanju takih tekočin povračati je nakladd pri izvozu takih tekočin iz Ljubljane v oni méri, po kateri je mestna občina ljubljanska zavezana, po obstoječih predpisih povračati mestne doklade.

Po deželi pobirati je naklado po volji dotične stranke, kedar se te tekočine spravijo v obrtne prostornosti ali shrambe, ali pa kedar se nastavijo.

To se na podstavi razpisa gospoda c. kr. ministra notranjih stvari z dné 13. decembra 1887. l., št. 21.391, dogovorno z deželnim zborom kranjskim, daje na splošno znanje s tem pristavkom, da bodo predstojéči sklepi deželnega zbora, kakor tudi k zakonu z dné 5. avgusta 1887. l., dež. zak. št. 24, razglašeni izvršitveni predpis z dné 9. decembra 1887. l., dež. zak. št. 30, stopili v veljavnost dné 1. januarija 1888. l.

C. kr. deželni predsednik:

Baron Winkler s. r.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Novo leto nastopimo v treh dneh, in to nam daje povod, izrekati najboljša voščila. vsim prijateljem in podpornikom našega lista, in vsem boriteljem in prijateljem našega malega naroda sploh. Za saboj imamo leto — polno prevažnih dogodov v našem narodu, v naši državi in v družih sosednih nam državah. Večkrat pretila nam je v minulem letu huda nevarnost krvave vojske. Za sedaj še odvrnila se je po volji Božji in po modri miroljubnosti ljubljene našega vladarja — od nas še narodno blagostanje, življenje tisučero in tisučero državljanov pokončujoča vojska. Bog ohrani nam ljubi mir tudi prihodnje leto. — Narod naš ima zahtevati še mnogo svojih pravic, izvoljenci njegovi storili so svojo dolžnost v popolni meri in v lepi slogi; Bog jim daj v prihodnjem novem letu vspehov v obilni meri, vspehov, ki povekšajo narodno in splošno izobraženje, duševno in gospodarsko blagostanje slovenskega rodu in s tem tudi blagostanje in moč mile nam avstrijske države. — Vsem svojim prijateljem in sodelovalcem, ki podpirajo „Novice“ v tem blagem prizadevanju: srčno hvalo, vsem ostalim rodoljubom pa nujno prošnjo: naj se nam pridružijo; vsem skupaj pa prav veselo in srečno novo leto!

— Zlato mašništvo Svetega Očeta Leona XIII. veselo praznuje sv. Silvestra dan in pa novega leta dan ves katoliški svet. Deželnemu zastopu kranjskemu pridružil se je tudi mestni zastop ljubljanski. Bela Ljubljana bode Silvestrov večer v ta namen sijajno razsvitljena. — Sram nas je, da v našem Trstu danes še gospoduje zastop, ki je odklonil predlog prav tako kakor večina deželnih in mestnih zastopov obširne države slaviti zlatomašništvo najvišjega cerkvenega pastirja.